

Preken 10. januar 2020

Markus 1, 3-11

En røst roper i ødemarken:

Rydd Herrens vei,
gjør hans stier rette!

Slik sto døperen Johannes fram i ødemarken og forkynte en omvendelsesdåp som ga tilgivelse for syndene. Fra hele Judea og Jerusalem dro alle ut til ham. De bekjente syndene sine og ble døpt av ham i Jordanelven. Johannes gikk kledd i en kappe av kamelhår og hadde et lærbelte om livet, og han levde av gresshopper og villhonning. Han forkynte: «Det kommer en etter meg som er sterkere enn jeg, og jeg er ikke verdig til å bøye meg ned og løse sandalremmen hans. Jeg har døpt dere med vann, men han skal døpe dere med Den hellige ånd.»

Jesu dåp og fristelse

På den tiden kom Jesus fra Nasaret i Galilea og ble døpt i Jordan av Johannes. Straks han steg opp av vannet, så han himmelen dele seg, og han så Ånden komme ned over seg som en due. Og det lød en røst fra himmelen: «Du er min Sønn, den elskede, i deg har jeg min glede.»

I disse søndagene etter jul, belyser de tekstene det skal prekes over i kirkene hvem Jesus er. Forrige søndag handlet det om da Jesus som tolvåring ble borte for foreldrene sine i Jerusalem, og de fant ham først etter tre dager i templet. Det var da Jesus sa til dem: «Visste dere ikke at jeg må være i min Fars hus?» Jesus kaller altså Gud for sin far. Men også vi kaller Gud vår far, f. eks. når vi ber «Vår Far, du som er i himmelen.» Men når vi leser videre om Jesus ser vi at det ligger mye mer i hans utsagn om Gud som Far.

Juleevangeliet og historien om Jesus som tolvåring i templet kan vi lese i Lukasevangeliet. I dag er teksten hentet fra Markus. Markus regnes som det første evangeliet som ble skrevet, og både Lukas og Matteus har helt tydelig hatt Markus som en av sine kilder når de skrev sine evangelier. Hos Markus er det ingen fortellinger om Jesu fødsel eller barndom. Han går rett på og starter fortellingen sin når Jesus står offentlig fram og blir døpt av Johannes i Jordanelva.

Dette er en viktig begivenhet som det fortelles om i alle de fire evangeliene. Det er helt tydelig at det som skjedde her var et startpunkt for Jesu oppdrag i verden.

Døperen Johannes var på mange måter en mer bemerkelsesverdig skikkelse i samtiden enn Jesus. Han hadde en dramatisk framtoning der han levde ute i øde områder kledd i kamelhårskappe og en diett bestående av gresshopper og villhonning. Han hadde et budskap som var så direkte og rammende at folk kom langveisfra for å høre ham og bli døpt av ham. Hadde han levd i dag ville han vært en tabloid drøm med sjokkerende uttalelser, uredd avsløring av maktpersoner og ekstrem livsstil. Noen kom sikkert bare av nysgjerrighet for å se og høre ham, men det skjedde noe med mange av dem. De ble rammet dypt inne i hjertet og samvittigheten av det han sa. Og de lot seg døpe som en renseshandling med gode forsetter om å leve bedre fra nå av.

For mange gikk det nok som med våre nyttårsforsetter. Vi lover oss selv å spise mindre, trene mer og bli bedre mennesker, men ender ofte opp som støttemedlemmer for treningssentre og ellers stort sett som før. Men for noen ble møtet med Johannes livsforvandlende. Vi vet at i flere årtier fantes det fellesskap av troende som hadde sin inspirasjon fra Johannes, ikke bare i Israel men over deler av middelhavsområdet. Den jødiske historieskriveren Josefus skriver mer om Johannes enn Jesus, som stort sett bare nevnes i et avsnitt.

Fra Lukasevangeliet vet vi at Johannes og Jesus var i slekt, og at de var omtrent like gamle. Nå kom Jesus til Johannes for å bli døpt. På forhånd har han proklamert at det etter ham skal komme en som er sterkere enn ham, en som døper med Den hellige ånd.

Det er etter dåpen, når Jesus kommer opp av vannet, at det mest bemerkelsesverdige skjer. En due kommer til syne, og en røst lyder fra himmelen: «Du er min Sønn, den elskede, i deg har jeg min glede.»

Vi er vant til å bruke betegnelsen Guds Sønn på Jesus, og for Markus var det en viktig betegnelse.

Evangeliet hans begynner på følgende måte: Her begynner evangeliet om Jesus Kristus, Guds Sønn.»

Og mot slutten av evangeliet, i det Jesus dør, utbryter den romerske offiseren som sto rett foran ham: «Sannelig, denne mannen var Guds Sønn!»

Det er spesielt to steder i Det gamle testamentet som det er naturlig å tenke ligger bak beretningen om Jesu dåp.

Salme 2,7: Jeg vil kunngjøre det Herren har fastsatt. Han sa til meg: «Du er min sønn, jeg har født deg i dag.»

Jesaja 42,1: Se, min tjener, som jeg støtter, min utvalgte, i ham har jeg min glede. Jeg har lagt min Ånd på ham, han skal føre retten ut til folkeslagene.

Salme 2,7 er en kongesalme, og bringer tankene på at Jesu dåp på en måte er en slags kongekroning. Bare at hans oppgave ikke var å herske, men å tjene. Ikke å fa andre til å gi sitt liv for ham, men for selv å gi sitt liv for alle.

Teksten fra Jesaja bringer inn dette perspektivet. Her er ordene «min utvalgte, i ham har jeg min glede» tyngdepunktet. Samtidig er dette den første av fire av det som kalles sangene om Herrens tjener hos Jesaja. I hver av sangene bringes det inn nye perspektiver på hvem denne utvalgt skulle være. I en av dem kan vi lese at «han ble såret for våre lovbrudd, knust for våre synder. Straffen lå på ham, vi fikk fred, ved hans sår ble vi helbredet.»

Det er denne oppgaven Jesus døpes til, slik det fortelles i evangeliene. Når Jesus døpes går han ned i det vannet som er skitnet til av en lang rekke med mennesker som ønsket å få vasket syndene sine bort. De kom med sin uærlighet, sin pengegriskhet, sine fall og nederlag. De vasket bort en fortid de ønsket å legge bak seg. Nå steg Jesus, den rene, ned i dette vannet. Og han tok det på seg. Fra nå av begynner vandringen hans mot korset og Golgata. På den vandringen bærer han med seg all synd, urettferdighet og ondskap som denne verden har sett og opplevd. Han bærer det til korset, og han soner for alt. Slik at alle mennesker kan komme til korset, uansett fortid, uansett skyld og byrder, og få tilgivelse. Den som kom til Johannes for å la seg døpe, steg opp fra elva med gode forsetter om et nytt og bedre liv. Men for den som kommer til korset skjer noe mer, da får man ikke bare blanke ark og nye muligheter, som vi uansett kommer til å forkludre før eller senere. Da får du et nytt liv. En indre helbredelse. Det betyr ikke at du ikke kommer til å kludre det til igjen senere, for det kommer du til å gjøre. På samme måte som jeg og alle andre. For vi mennesker blir aldri perfekte. Men korset er likevel sterkere. Tilgivelsen forsvinner ikke. Det nye livet dør ikke.

Vårt sterkeste møte med korset handler også om dåp. Mange av oss ble båret fram til døpefonten allerede som små barn. Vi ble lagt i Guds hender og korsets tegn ble tegnet over oss med ordene: Gud bevare din utgang og din inngang fra nå av og til evig tid. Derfor er den kristne dåpen så mye sterkere enn Johannesdåpen. Det er en dåp som bærer like inn i Guds himmel om vi bare ikke slipper den handa som ble rakt oss i dåpen. Guds farshånd. Den sterke hånden som aldri slipper oss.

Da Jesus steg opp av Jordanelva proklamerte Gud selv hvem han var. Guds Sønn. Den elskede. Og det var fordi han var det at han ved sin død og oppstandelse kunne bringe frelse til jorden. For som Anselm av Cantebury formulerte det i det tolvte århundre da han skrev om hva som skulle til for at et menneske skulle bli frelst: Bare menneske skulle det. Bare Gud kunne det. Derfor ble Gud menneske.

Og når han står på bredden av Jordan, er blikket hans rettet mot de golde og tørre områdene mot vest. Først må han gjennom ørkenen. Så kommer han til Galilea og Jerusalem og din og min verden. Han kommer med frelse.